

Євгенія Дуліба,

докторка юридичних наук, доцент,
професорка кафедри конституційного права
і галузевих дисциплін Навчально-наукового
інституту права Національного
університету водного господарства та
природокористування, м. Рівне, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2651-4977>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Розглянуто особливості організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану.

Зазначено, що введений в дію воєнний стан привів до зміни чинного законодавства та утворення нових тимчасових органів публічної влади та зміни в організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Виокремлено особливості організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, до яких належать: особливості утворення та функціонування військових адміністрацій, наділених повноважень, проходження державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Акцентовано увагу на підставах і порядку створення військових адміністрацій населених пунктів.

Проаналізовано повноваження військових адміністрацій і зазначено, що військові адміністрації як суб'єкти публічної адміністрації виконують повноваження місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також повноваження у сфері забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану, у сфері оборони, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури.

Ключові слова: виконавча влада, місцеві органи державної влади, органи місцевого самоврядування, діяльність місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, обласні та районні військові адміністрації, військові адміністрації населених пунктів.

Duliba Ye.

The peculiarities of organization of activity of local executive authorities and local self-government authorities during the martial law

The article deals with the peculiarities of organization of activity of local executive authorities and local self-government authorities during the martial law.

It is noted that martial law, declared on 24 February 2022, led to changes in the current legislation and the emergence of new temporary public authorities, in the organization of activities of local executive authorities and local self-government authorities.

The specific peculiarities of the organization of the activities of local executive authorities and local self-government authorities are: peculiarities of the formation and functioning of military administrations, peculiarities of the delegated powers of military administrations, peculiarities of the civil service and service in local self-government authorities.

The powers of military administrations are analysed and it is noted that military administrations, as subjects of public administration, fulfil powers of local state authorities and local self-government authorities, as well as powers in the sphere of ensuring the implementation of measures of the military law, in the sphere of defense, public security and order; protection of critical infrastructure. It is also stated that the activities of the military administrations are directed, coordinated and controlled by the Cabinet of Ministers of Ukraine and the General Staff of the Armed Forces of Ukraine, depending on the powers they exercise.

Attention is focused on the basis and the procedure of the establishment of military administrations of settlements and it is outlined that the analysis of the issued presidential decrees on the establishment of military administrations of settlements provided an opportunity to draw the conclusion that such military administrations of settlements were formed in those localities where the fighting took place or after the deoccupation of Ukrainian territories.

Keywords: *executive power, local state authorities, local self-government authorities, activity of local executive authorities and local self-government authorities, regional and district military administrations, military administrations of settlements.*

Постановка проблеми. Війна на території України зумовила необхідність вжиття заходів для забезпечення належного та безперервного функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Введений воєнний стан, зміна чинного законодавства, формування нових тимчасових органів публічної влади зумовлюють необхідність проведення змістовного аналізу особливостей організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення належного та безперервного функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування постійно були в центрі наукових досліджень. Лише протягом 2019–2021 рр. проведено чимало досліджень із вказаної проблематики. Так, О. С. Дніпров у праці «Парадигма виконавчої влади в Україні: адміністративно-правовий аспект» (2019) проаналізував системи органів виконавчої влади усіх рівнів та специфіки їхньої організації в контексті сучасного державотворення [1]; М. А. Кащисин у дослідженні «Повноваження органів місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країн: порівняльний аналіз» (2020) здійснила порівняльний аналіз законодавчого закріплення й реалізації повноважень органів місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах [2]. Я. В. Журавель у праці «Адміністративно-правове забезпечення децентралізації органів виконавчої влади в Україні» (2021) дослідив адміністративно-правове забезпечення децентралізації органів виконавчої влади [3]. Окремі питання функціонування тимчасових органів державної влади розкрила В. Й. Шевченко у праці «Адміністративно-правовий статус військово-цивільних адміністрацій» (2019), дослідивши адміністративно-правовий статус військово-цивільних адміністрацій [4]. Незважаючи на це, особливості функціонування місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час ведення воєнного стану все ще малодосліджені.

Мета статті – розглянути особливості організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Один із важливих аспектів функціонування держави – це організація діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування таким чином, щоб на належному рівні здійснювати реалізацію та виконання законів, публічне адміністрування в різних сферах суспільного життя, а також забезпечувати реалізацію прав і свобод людини та громадянина [5, с.18–19].

Ще у 2014 р. одним із важливих питань у зоні проведення антитерористичної операції на територіях Донецької, Луганської та частково Харківської областей [6] постало питання належної організації здійснення виконавчої влади. З прийняттям Закону України від 03.02.2015 № 141-VII «Про військово-цивільні адміністрації» в системі органів виконавчої влади було передбачено створення тимчасових державних органів – військово-цивільних адміністрацій [7]. Військово-цивільні адміністрації створювалися для «... забезпечення дії Конституції та законів України, ... безпеки і нормалізації життєдіяльності населення, правопорядку, участі у протидії актам збройної агресії, диверсійним проявам і терористичним актам, недопущення гуманітарної катастрофи...» [7].

Протягом 2015 р. на територіях проведення антитерористичної операції були утворені Донецька і Луганська обласні військово-цивільні адміністрації, районні, міські, селищні і сільські військово-цивільні адміністрації у Донецькій, Луганській та Харківській областях [8; 9; 10]. Після закінчення антитерористичної операції із початком операції об'єднаних сил згідно із Законом України від 18.01.2018 № 2268-VIII «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» військово-цивільні адміністрації надалі виконували свої повноваження [11].

Указом Президента України від 23.02.2022 № 63/2022 «Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України» обласні державні адміністрації та військово-цивільні адміністрації і надалі були уповноважені здійснювати координацію дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування із запровадженням і здійсненням заходів надзвичайного стану [12].

Із введенням воєнного стану в Україні питання організації діяльності місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування набуло своєї актуальності. Це зумовлено тим, що воєнний стан передбачає надання відповідним органам державної влади та органам місцевого самоврядування «... повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної

безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» [13].

Указом Президента України від 24.02.2022 № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій» утворено 24 обласні військові адміністрації, Київську міську військову адміністрацію та районні військові адміністрації [14]. Надалі згідно з указами Президента України були утворені військові адміністрації в окремих населених пунктах різних областей. Таким чином, у системі органів виконавчої влади з'явилися нові тимчасові державні органи – військові адміністрації.

Крім утворення військових адміністрацій, чинне законодавство України теж зазнало чимало змін. Так, Верховна Рада України у період з 24 лютого до 01 грудня 2022 р. прийняла більше ніж 700 документів [15], метою прийняття яких було врегулювання окремих питань функціонування державної служби та місцевого самоврядування, а також неприпустимості припинення повноважень органів державної влади, інших державних органів в умовах воєнного стану [16]; організації та забезпечення координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади з питань організації роботи з військовополоненими [17]; надання соціальних послуг під час дії воєнного стану в Україні [18], впровадження змін у сферах довкілля та цивільного захисту [19], фінансовій сфері [20; 21], охороні здоров'я [22], освіти [23], трудових відносин [24], у продовольчій сфері [25], в інформаційній сфері [26] тощо.

З метою забезпечення життєдіяльності населення в умовах воєнного стану Кабінетом Міністрів України у період з 24 лютого до 01 грудня 2022 р. прийнято 2000 документів [27]. Наприклад, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 1790-р «Про організацію функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах воєнного стану» місцеві органи виконавчої влади зобов'язані були ввести в дію плани цивільного захисту населення на період воєнного стану та забезпечити їх здійснення, а обласні державні адміністрації зобов'язані забезпечити проведення евакуації населення у разі загрози або виникнення збройних конфліктів [28]; постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» заборонено здійснення проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду на період воєнного стану за винятком суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов та за наявності загрози, що має значний негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища й гарантування безпеки держави [29]; постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану» урегульовані питання щодо оперативного та ефективного прийняття управлінських рішень про формування і виконання місцевих бюджетів [30].

З огляду на те, що публічна влада здійснюється не лише в інтересах держави, а й для задоволення потреб суспільства, що загалом становить публічний інтерес, саме військові адміністрації вже здійснюють адміністративну діяльність як суб'єкти публічної адміністрації, тобто здійснюють виконавчо-розпорядчу адміністративну діяльність та надають адміністративні послуги, що виражає реалізацію завдань (функцій) виконавчої влади для задоволення цього публічного інтересу [31, с. 18; 32, с. 604].

Однією з особливостей організації діяльності місцевих органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування під час воєнного стану є те, що такі військові адміністрації, які створені на території України поряд з виконанням повноважень, які спрямовує, координує і контролює Кабінет Міністрів України, здійснюють повноваження з питань забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, здійснення заходів правового режиму воєнного стану, що спрямовуються, координуються і контролюються Генеральним штабом Збройних сил України [13].

Таким чином, військові адміністрації вже виконують повноваження місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також повноваження у сфері забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану, у сфері оборони, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури.

Аналіз норм Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [13] та Плану запровадження та забезпечення заходів здійснення правового режиму воєнного стану в Україні, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 181-р [33], надав можливість зробити висновки, що у сфері забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану, у сфері оборони, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури обласні, районні військові адміністрації,

а також військовій адміністрації населених пунктів наділені широкими повноваженнями. Наприклад, до таких повноважень належать: організація посиленої охорони та оборони важливих об'єктів національної економіки та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, примусове відчуження майна, що перебуває у приватній або комунальній власності, вилучення майна державних підприємств, державних господарських об'єднань; запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування; використання потужностей та трудових ресурсів підприємств, установ і організацій усіх форм власності для потреб оборони, зміна режиму їх роботи, проведення інших змін виробничої діяльності, а також створення умов праці відповідно до законодавства про працю; встановлення особливого режиму у сфері виробництва та реалізації лікарських засобів, які мають у своєму складі наркотичні засоби, психотропні речовини та прекуртори, інших сильнодіючих речовин відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також забезпечення у разі потреби залучення суб'єктів господарювання з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів до оперативного задоволення потреб Збройних Сил, інших військових формувань у лікарських засобах та медичних виробках на час введення воєнного стану; уточнення складу органів з евакуації, планів евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей, а також проведення евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей, невідкладне приведення єдиної державної системи цивільного захисту, її функціональні та територіальні підсистеми у готовність до виконання завдань за призначенням в особливий період, забезпечення належного функціонування дорожнього господарства, транспортної інфраструктури та інфраструктури, що забезпечує життєдіяльність населення та функціонування держави в умовах воєнного стану, в т. ч. АТ «Укрзалізниця», як головного об'єкта національної економіки у сфері залізничної логістики для безперервного функціонування в умовах воєнного стану та виконання завдань і замовлень органів державної влади та органів військового управління тощо [13; 33].

Водночас військовій адміністрації мають право тимчасово обмежувати конституційні права і свободи людини і громадянина. Наприклад, під час воєнного стану передбачена заборона або обмеження місця перебування чи місця проживання осіб; діяльності окремих політичних партій та громадських об'єднань; проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів тощо [13].

Звичайно, військовій адміністрації, їх посадові особи «...зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України» і «... кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб». [34; 13]. Однак в умовах воєнного стану особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування не відповідають за рішення, дії чи бездіяльність, негативні наслідки яких неможливо було передбачити або які охоплюються виправданим ризиком, за умови, що такі дії (бездіяльність) були необхідні для відсічі збройної агресії проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту [13].

Необхідно також звернути увагу, що поряд з утвореними військовими адміністраціями населених пунктів і надалі функціонують органи місцевого самоврядування, оскільки військовій адміністрації населених пунктів утворюються не в кожній територіальній громаді, а лише у тих територіальних громадах, у яких сільські, селищні, міські ради та / або їхні виконавчі органи та їх голови не здійснюють покладені на них законодавством України повноваження (у тому числі внаслідок фактичного саморозпуску або самоусунення від виконання своїх повноважень, або їх фактичного невиконання, або припинення їх повноважень згідно із законом) [13; 35, с. 159]. Протягом дії воєнного стану простежувались різні обставини, коли органи місцевого самоврядування були неспроможні вирішувати питання місцевого значення в межах законів України. Наприклад, керівний склад органів місцевого самоврядування залишили територію громади, окремих представників органів місцевого самоврядування викрадали і вивозили, деякі голови громад та депутати місцевих органів самоврядування стали державними зрадниками.

Внесені зміни до законодавства України розширили повноваження сільських, селищних, міських голів, надавши можливість приймати рішення про звільнення земельних ділянок комунальної власності від незаконно розміщених тимчасових споруд (пп. 1 п. 4 стаття 9); про обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій та демонтаж тих, які за результатами обстеження визнані аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей (пп. 2 і пп. 3 п. 4 стаття 9); про передачу коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та / або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану (пп. 1 п. 5 стаття 9); про створення установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення на посади і звільнення з посад керівників таких установ, залучення фізичних чи юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної

правової допомоги (пп. 2 п. 5 стаття 9); про боротьбу зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями (пп. 3 п. 5 стаття 9); про поводження з небезпечними відходами (пп.4 п.5 ст. 9). Однак у разі неприйняття рішення з однією з перелічених обставин начальник обласної військової адміністрації за погодженням з Генеральним штабом Збройних Сил України порушує перед Президентом України питання про утворення військової адміністрації населеного пункту (населених пунктів) [13].

Аналіз виданих указів Президента України щодо утворення військових адміністрацій у містах, селах і селищах, надав можливість зробити висновок, що такі військові адміністрації населених пунктів утворювалися у тих місцевостях, де відбувалися бойові дії або після деокупації українських територій. Зокрема, сільські, селищні, міські військові адміністрації утворювалися у Донецькій, Запорізькій, Житомирській, Київській, Луганській, Миколаївській, Харківській, Херсонській областях [36–47]. У всіх інших областях функціонують органи місцевого самоврядування, що виконують повноваження, визначені Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» [48] і «Про правовий режим воєнного стану» [13].

Ще однією особливістю організації діяльності військових адміністрацій є те, що посади державних службовців у обласних та районних військових адміністрацій, а також посади в органах місцевого самоврядування можуть замінюватися військовослужбовцями військових формувань, особами рядового і начальницького складу правоохоронних органів, служби цивільного захисту, які відряджаються до них у встановленому законодавством порядку для виконання завдань в інтересах оборони держави та її безпеки із залишенням на військовій службі, службі в правоохоронних органах, органах та підрозділах цивільного захисту без виключення зі списків особового складу. Однак перелік посад у військових адміністраціях населених пунктів, які підлягають заміщенню зазначеними особами, затверджує Президент України за поданням Головнокомандувача Збройних сил України. Так, осіб приймають на посади державної служби та посади в органах місцевого самоврядування без конкурсного відбору на підставі поданої заяви, заповненої особовою картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад, а також без подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та документу про підтвердження рівня володіння державною мовою [13].

Висновки. Проведений аналіз чинного законодавства дав можливість зробити висновок, що у період дії воєнного стану в Україні з метою належного забезпечення діяльності місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, у системі органів виконавчої влади утворилися нові тимчасові органи – військові адміністрації.

Військові адміністрації як суб'єкти публічної адміністрації виконують повноваження місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також повноваження у сфері забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану, у сфері оборони, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури.

Військові адміністрації мають значно ширші повноваження, ніж державні адміністрації чи органи місцевого самоврядування, це зумовлено необхідністю оперативного і швидкого прийняття рішень в умовах дії воєнного стану. Діяльність військових адміністрацій спрямовується, координує і контролює Кабінет Міністрів України та Генеральний штаб Збройних сил України залежно від їхніх повноважень.

Поряд з військовими адміністраціями і надалі функціонують органи місцевого самоврядування, де не утворені військові адміністрації населених пунктів.

Список використаних джерел

1. Дніпров О. С. Парадигма виконавчої влади в Україні: адміністративно-правовий аспект : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2019. 498 с.
2. Кащишин М. А. Повноваження органів місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз : дис. ... докт. філософії. Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2020. 208 с.
3. Журавель Я. В. Адміністративно-правове забезпечення децентралізації органів виконавчої влади в Україні: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Національний авіаційний університет, м. Київ, 2021. 517 с.
4. Шевченко В. Й. Адміністративно-правовий статус військово-цивільних адміністрацій : дис... к. ю. н.: 12.00.07. Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса, 2019. 215 с.
5. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтєвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.

6. Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.10.2014 № 1053-р
7. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 № 141- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
8. Про утворення військово-цивільних адміністрацій: Указ Президента України від 5 березня 2015 року № 123/2015 https://ips.ligazakon.net/document/view/u123_15?an=26&ed=2015_12_24 (дата звернення: 01.12.2022).
9. Про утворення військово-цивільних адміністрацій: указ Президента України від 07 серпня 2015 року № 469/2015. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/u469_15?an=1&ed=2015_08_07 (дата звернення: 01.12.2022).
10. Про утворення військово-цивільних адміністрацій: указ Президента України від 13 серпня 2015 № 472/2015. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/u472_15?an=1&ed=2015_12_24 (дата звернення: 01.12.2022).
11. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від 18.01.2018 № 2268-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19/ed20220507#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
12. Про введення надзвичайного стану в окремих регіонах України: указ Президента України від 23.02.2022 № 63/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/63/2022#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
13. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389 - VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
14. Про утворення військових адміністрацій : Указ Президента України від 24.02.2022 № 68/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2022#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
15. Документи видавника (Верховна Рада України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main?find=2&user=a&org=1&typ=1%7C2&dat=20220224&datl=2> (дата звернення: 02.12.2022).
16. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 № 2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-IX#Text> (дата звернення: 02.12.2022)
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період : Закон України від 24.03.2022 № 2158-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2158-20#n41> (дата звернення: 02.12.2022).
18. Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях : Закон України від 14.04.2022 № 2193-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2193-20#n6> (дата звернення: 02.12.2022).
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період : Закон України від 15.03.2022 р. № 2132- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
20. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#n25> (дата звернення: 02.12.2022).
21. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 01.04.2022 № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
22. Про внесення зміни до статті 11 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо вдосконалення порядку надання медичної допомоги військовослужбовцям в умовах воєнного стану: Закон України від 01.04.2022 № 2171-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2171-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
23. Про внесення змін до деяких законів України у сфері освіти: Закон України від 24.03.2022 № 2157-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
24. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2136- I X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 № 2145- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).

26. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів: Закон України від 15.03.2022 № 2130- IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2130-20#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
27. Рішення уряду. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npasearch?&from=24.02.2022&to=01.12.2022> (дата звернення: 02.12.2022).
28. Про організацію функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах воєнного стану : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 1790-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-organizaciyu-funkcionuvannya-yedinoi-derzhavnoyi-sistemi-civilnogo-zahistu-v-umovah-voennogo-stanu-179-240222> (дата звернення: 02.12.2022).
29. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 № 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.12.2022).
30. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
31. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
32. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
33. План запровадження та забезпечення заходів здійснення правового режиму воєнного стану в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 181-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.12.2022).
34. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
35. Чудик Н. О. Вертикаль влади в умовах воєнного стану Російсько-українська війна: право, безпека, світ : матеріали *VI* Міжнар. наук.-практ. конф. м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 29–30 квітня 2022 р., Тернопіль : ЗУНУ, 2022. С. 156–160.
36. Про утворення військової адміністрації : указ Президента України від 21 березня 2022 року № 156/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1562022-41769> (дата звернення: 02.12.2022).
37. Про утворення військової адміністрації : указ Президента України від 10 квітня 2022 року № 225/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2252022-42073> (дата звернення: 05.12.2022).
38. Про утворення військової адміністрації: указ Президента України від 18 квітня 2022 № 260/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2602022-42197> (дата звернення: 05.12.2022).
39. Про утворення військової адміністрації: указ Президента України від 03 червня 2022 року № 387/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3872022-42753> (дата звернення: 05.12.2022).
40. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Донецькій області: указ Президента України від 4 липня 2022 року. URL: №469/2022 <https://www.president.gov.ua/documents/4692022-43129> (дата звернення: 06.12.2022).
41. Про утворення військової адміністрації: указ Президента України від 22 липня 2022 року №525/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5252022-43413>
42. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Донецькій області: указ Президента України від 01.09.2022 № 620/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6202022-43785> (дата звернення: 05.12.2022).
43. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Херсонській області: указ Президента України від 19 вересня 2022 року № 658/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6582022-44021> (дата звернення: 05.12.2022).
44. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Луганській області: указ Президента України від 23 вересня 2022 року №665/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6652022-44137> (дата звернення: 05.12.2022).
45. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Запорізькій області : указ Президента України від 28 вересня 2022 року № 673/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6732022-44221> (дата звернення: 05.12.2022).

46. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Харківській області: указ Президента України від 01 жовтня 2022 року № 680/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6802022-44293> (дата звернення: 05.12.2022).
47. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Миколаївській області: указ Президента України від 17 листопада 2022 року № 778/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7782022-44905> (дата звернення: 02.12.2022).
48. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97- ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.12.2022).

References

1. Dniprov, O. S. (2019). *Paradyhma vykonavchoi vlady v Ukraini: administratyvno-pravovyi aspekt [Paradigm of executive power in Ukraine: administrative-legal aspect]:* dys. ... doktr. yuryd. nauk: 12.00.07. Lviv [in Ukrainian].
2. Kashchyshyn, M. A. (2020). *Povnovazhennia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini ta zarubizhnykh krainakh [Powers of local governments in Ukraine and foreign countries: a comparative analysis]:* porivnialnyi analiz: dys. ... dokt. filosofii, Kyiv [in Ukrainian].
3. Zhuravel, Ya. V. (2021). *Administratyvno-pravove zabezpechennia detsentralizatsii orhaniv vykonavchoi vlady v Ukraini [Administrative and Legal Provision of Executive Agencies' Decentralization in Ukraine]:* dys. ... dokt. yuryd.nauk: 12.00.07. Kyiv [in Ukrainian].
4. Shevchenko, V. Y. (2019). *Administratyvno-pravovyi status viiskovo-tsyvilnykh administratsii [Administrative and legal status of civil-military administrations]:* dys... k.juryd.n.: 12.00.07. Odesa [in Ukrainian].
5. *Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine].* Povnyi kurs: pidruchnyk (2021) / V. Halunko, P. Dikhtiiev skyi, O. Kuzmenko ta in.; za red. V. Halunka, O. Pravotorovoi. Vydannia chetverte. Kherson [in Ukrainian].
6. *Pro zatverdzhennia pereliku naselennykh punktiv, na terytorii yakykh zdiisniuvalasia antyterrorystychna operatsiia [On the approval of the list of settlements on the territory of which an anti-terrorist operation was carried out]:* Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy (2014 Oct. 30) № 1053-r [in Ukrainian].
7. *Pro viiskovo-tsyvilni administratsii [On the approval of the list of settlements on the territory of which an anti-terrorist operation was carried out]:* Zakon Ukrainy (2015 Feb. 03) 141- VIII [in Ukrainian]
8. *On military-civilian administrations: Pro utvorennia viiskovo-tsyvilnykh administratsii [On military-civilian administrations]:* ukaz Prezydenta Ukrainy (2015 March 5) № 123/2015 [in Ukrainian].
9. *Pro utvorennia viiskovo-tsyvilnykh administratsii [On the formation of military-civilian administrations]:* ukaz Prezydenta Ukrainy (2015 Aug. 07) № 469/2015. [in Ukrainian].
10. *Pro utvorennia viiskovo-tsyvilnykh administratsii [On the formation of military-civilian administrations: Decree of the President of Ukraine dated August 13, 2015 No. 472/2015. U]:* ukaz Prezydenta Ukrainy (2015 Aug. 13) № 472/2015. [in Ukrainian].
11. *PRO osoblyvosti derzhavnoi polityky iz zabezpechennia derzhavnoho suverenitetu Ukrainy na tymchasovo okupovanykh terytoriakh u Donetskii ta Luhanskii oblastiakh [On the peculiarities of the state policy to ensure the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories in the Donetsk and Luhansk regions]:* Zakon Ukrainy (2018 Jan. 18) № 2268-VIII. [in Ukrainian].
12. *Pro vvedennia nadzvychainoho stanu v okremykh rehionakh Ukrainy [On the introduction of a state of emergency in certain regions of Ukraine]:* ukaz Prezydenta Ukrainy (2022 Feb. 23) № 63/2022 [in Ukrainian].
13. *Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu [On the legal regime of martial law]:* Zakon Ukrainy (2015 May 12) № 389 - VIII [in Ukrainian].
14. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii [On the formation of military administrations]:* Ukaz Prezydenta Ukrainy (2022 Feb. 24) 4.02.2022 № 68/2022 [in Ukrainian].
15. *Dokumenty vydavnyka [Documents of the publisher]* (Verkhovna Rada Ukrainy) Documents of the publisher [in Ukrainian]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main?find=2&user=a&org=1&typ=1%7C2&d at=20220224&datl=2> [in Ukrainian].
16. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo funktsionuvannia derzhavnoi sluzhby ta mistsevoho samovriaduvannia u period dii voiennoho stanu [On making changes to some laws of Ukraine regarding the functioning of the civil service and local self-government during the period of martial law]:* Zakon Ukrainy (2022, May 05) № 2259-IX. [in Ukrainian].

17. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vporiadkuvannia pytan, poviazanykh iz viiskovopolonenymy v osoblyvyi period [On making changes to some legislative acts of Ukraine regarding regulation of issues related to prisoners of war in a special period]:* Zakon Ukrainy (2022 March 24) № 2158-IX [in Ukrainian].
18. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo nadannia sotsialnykh posluh u razi vvedennia nadzvychainoho abo voiennoho stanu v Ukraini abo okremykh yii mistsevostiakh [On amendments to some laws of Ukraine regarding the provision of social services in the event of the introduction of a state of emergency or martial law in Ukraine or some of its localities]:* Zakon Ukrainy (2022 Apr. 14) № 2193-IX. [in Ukrainian].
19. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo diialnosti u sferi dovkillia ta shchodo tsyvilnoho zakhystu na period dii voiennoho stanu i u vidbudovnyi period [On making changes to some legislative acts of Ukraine regarding activities in the field of environment and regarding civil defense during the period of martial law and during the reconstruction period]:* Zakon Ukrainy (2022, March 15) № 2132- IX. [in Ukrainian].
20. *Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuvannia ta podannia zvitnosti u period dii voiennoho stanu [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period of martial law]:* Zakon Ukrainy (2022 March 03) № 2118-IX. [in Ukrainian].
21. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zabezpechennia stabilnosti systemy harantuvannia vkladiv fizychnykh osib [On amendments to some laws of Ukraine regarding ensuring the stability of the deposit guarantee system of individuals]:* Zakon Ukrainy (2022 Apr. 01) № 2180-IX [in Ukrainian].
22. *Pro vnesennia zminy do statti 11 Zakonu Ukrainy «Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei» shchodo vdoskonalennia poriadku nadannia medychnoi dopomohy viiskovosluzhbovtziv v umovakh voiennoho stanu [On amending Article 11 of the Law of Ukraine «On Social and Legal Protection of Servicemen and Members of Their Families» regarding the improvement of the procedure for providing medical assistance to servicemen under martial law:]*: Zakon Ukrainy (2022 Apr. 01) № 2171-IX [in Ukrainian].
23. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy u sferi osvity [On making changes to some laws of Ukraine in the field of education]:* Zakon Ukrainy (2022 March 24) № 2157- IX [in Ukrainian].
24. *Pro orhanizatsiiu trudovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu [On the organization of labor relations under martial law]:* Zakon Ukrainy (2022 March 15) № 2136- IX [in Ukrainian].
25. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo stvorennia umov dlia zabezpechennia prodovolchoi bezpeky v umovakh voiennoho stanu [On making changes to some legislative acts of Ukraine regarding the creation of conditions for ensuring food security in the conditions of martial law]:* Zakon Ukrainy (2022, March 24) № 2145- IX [in Ukrainian].
26. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo zabezpechennia funktsionuvannia informatsiino-komunikatsiinykh system, elektronnykh komunikatsiinykh system, publichnykh elektronnykh reiestriv [On making changes to some laws of Ukraine regarding ensuring the functioning of information and communication systems, electronic communication systems, and public electronic registers]:* Zakon Ukrainy (2022 March 15) № 2130- IX. [in Ukrainian].
27. Rishennia uriadu [Decision of the government]. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npasearch?&from=24.02.2022&to=01.12.2022> [in Ukrainian].
28. *Pro orhanizatsiiu funktsionuvannia yedynoi derzhavnoi systemy tsyvilnoho zakhystu v umovakh voiennoho stanu [On the organization of the operation of the unified state system of civil protection in conditions of martial law]:* rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy (2022, March 24) № 1790-r [in Ukrainian].
29. *Pro pryypynennia zakhodiv derzhavnoho nahliadu (kontroliu) i derzhavnoho rynkovoho nahliadu v umovakh voiennoho stanu [On the termination of measures of state supervision (control) and state market supervision under martial law]:* postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy (2022, March 13) № 303 [in Ukrainian].
30. *Deiaki pytannia formuvannia ta vykonannia mistsevykh biudzhativ u period voiennoho stanu [Some issues of formation and implementation of local budgets during the period of martial law]:* Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy (2022, March 11) № 252 [in Ukrainian].
31. *Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine].* Povnyi kurs: pidruchnyk / Halunko V., Dikhtiievskiy P., Kuzmenko O., Stetsenko S. ta in. Kherson: OLDI-PLIUS, 2018 [in Ukrainian].

32. *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedic dictionary of public administration]* (2010) / uklad.: Yu. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mykhnenko ta in.; za red. Yu. V. Kovbasiuka, V. P. Troshchynskoho, Yu. P. Surmina. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
33. *Plan zaprovadzhennia ta zabezpechennia zakhodiv zdiisnennia pravovoho rezhymu voiennoho stanu v Ukraini [The plan for the introduction and provision of measures to implement the legal regime of martial law in Ukraine]*: rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy (2022, Feb. 24) № 181-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
34. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (1996, June 28) № 254k/96-VR. [in Ukrainian].
35. Chudyk, N. O. (2022). Vertykal vlady v umovakh voiennoho stanu Rosiisko-ukrainska viina: pravo, bezpeka, svit [The vertical of power under martial law. Russian-Ukrainian war: law, security, world]: *Materialy VI Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii, m. Ternopil, Zakhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet, 29-30 kvitnia 2022 r. [Materials of the VI International Scientific and Practical Conference, Ternopil, West Ukrainian National University, April 29-30, 2022]*. Ternopil: ZUNU [in Ukrainian].
36. *Pro utvorennia viiskovoi administratsii [On the establishment of a military administration]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022 March 21) № 156/2022 [in Ukrainian].
37. *Pro utvorennia viiskovoi administratsii [On the establishment of a military administration]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Apr. 10) № 225/2022 [in Ukrainian].
38. *Pro utvorennia viiskovoi administratsii [On the establishment of a military administration]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Apr. 18) № 260/2022 [in Ukrainian].
39. *Pro utvorennia viiskovoi administratsii [On the establishment of a military administration]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, June 03) № 387/2022. [in Ukrainian].
40. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Donetskii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Donetsk region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, July 04) №469/2022 [in Ukrainian].
41. *Pro utvorennia viiskovoi administratsii [On the formation of a military administration]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, July 22) №525/2022 [in Ukrainian].
42. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Donetskii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Donetsk region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Sep. 01) № 620/2022 [in Ukrainian].
43. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Khersonskii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Kherson region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Sep. 19) № 658/2022 [in Ukrainian].
44. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Luhanskii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Luhansk region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Sep. 23) № 665/2022 [in Ukrainian].
45. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Zaporizkii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Zaporizhzhia region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Sep. 28) № 673/2022. [in Ukrainian].
46. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Kharkivskii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Kharkiv region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022 Oct. 01) № 680/2022. [in Ukrainian].
47. *Pro utvorennia viiskovykh administratsii naselenykh punktiv u Mykolaivskii oblasti [On the formation of military administrations of settlements in the Mykolaiv region]*: ukaz Prezydenta Ukrainy (2022, Nov. 17) № 778/2022. [in Ukrainian].
48. *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On the local self-government in Ukraine]*: Zakon Ukrainy (1997, May 21) № 280/97-VR [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.12.2022.